

Dokument 14

(2015–2016)

Årsrapport til Stortinget fra Stortingets utvalg for rettfferdsvederlag

Årsrapport for 2015 fra Stortingets utvalg for rettfferdsvederlag

Til Stortinget

1. Innledning

I henhold til St.prp. nr. 12 (2008–2009) og Innst. S. nr. 107 (2008–2009) skal Stortingets utvalg for rettfferdsvederlag gi Stortinget orientering om sitt arbeid gjennom en årsrapport.

Rettfferdsvederlagsordningen er Stortingets egen ordning. Etter denne ordningen kan enkeltpersoner søke om en skjønsmessig kompensasjon fra staten når vedkommende har kommet særlig uheldig ut, og er påført skade eller ulempe som ikke dekkes etter alminnelige erstatningsregler eller gjennom trygde-, forsikrings- eller erstatningsordninger. Ordningen er basert på sedvane. Sakene avgjøres av Stortingets utvalg for rettfferdsvederlag. Statens sivilrettsforvaltning er tillagt oppgaven som sekretariat for utvalget.

Den alminnelige rettfferdsvederlagsordningen er nærmere beskrevet i St.prp. nr. 72 (1998–1999), Innst. S. nr. 4 (1999–2000), St.prp. nr. 65 (2006–2007) og Innst. S. nr. 262 (2006–2007). Stortinget har i tillegg vedtatt særordninger for krigsbarn (avsluttet), romanifolk/tatere og eldre utdanningsskadelidende samer og kvener, se St.meld. nr. 44 (2003–2004) og Innst. S. nr. 152 (2004–2005). Stortinget har videre vedtatt en særordning for barn som var i barnehjem mv. i perioden frem til 01.01.1980, se

St.meld. nr. 24 (2004–2005) og Innst. S. nr. 217 (2004–2005).

2. Orientering om arbeidet

2.1 Utvalgets sammensetning

Utvalgets sammensetning var slik i 2015: tidligere tingrettsdommer Øyvind Hoel, leder tidligere høyesterettsdommer Karen-Anne Gussgard, nestleder stortingsrepresentant Lise Christoffersen (Ap) stortingsrepresentant Bengt Morten Wenstøb (H)

Utvalget har funksjonstid til 31.12.17.

2.2 Virksomheten i 2015

Utvalget har avholdt 10 møter og avgjort 490 saker.

Både antall mottatte og behandlede saker har vært fallende de senere år. I 2015 har det imidlertid vært en svak økning sammenlignet med 2014, jf. figur 2.1.

Totalt ble det mottatt 489 søknader om rettfferdsvederlag i 2015, mot 442 søknader i 2014. Det vises til punkt 3.1 nedenfor for en nærmere redegjørelse om dette.

Stortingets utvalg for rettfferdsvederlag avgjorde 490 saker i 2015, mot 443 saker i 2014. Det vises til punkt 3.2 nedenfor for en nærmere redegjørelse om dette.

Figur 2.1 Utvikling – søknader mottatt og behandlet i perioden 2005–2015

2.3 Enkelt saker fremlagt for Stortinget

Utvalget fremla ikke enkelt saker for Stortinget til avgjørelse i 2015.

2.4 Samarbeidet mellom utvalget og forberedende instanser

Det er et godt samarbeid mellom utvalget og forberedende instanser. I etterkant av utvalgets møter holdes det regelmessig oppsummeringsmøter der utvalgsledelsen, Statens sivilrettsforvaltning, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Utdanningsdirektoratet er til stede. Disse møtene bidrar til en god informasjonsutveksling og best mulig saksavvikling.

3. Resultater

3.1 Nye søknader

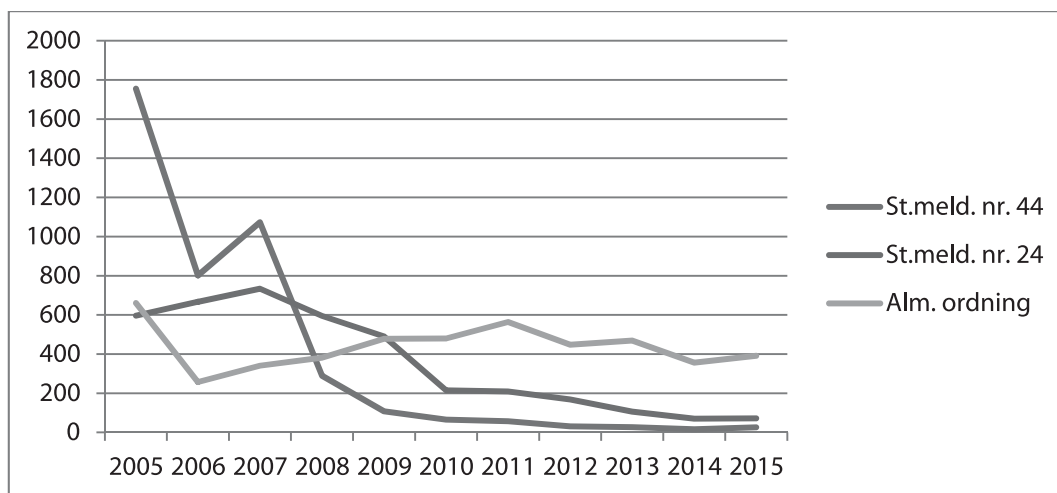
Det ble mottatt 489 søknader i 2015, mot 442 i 2014. Dette er en økning på 11 %. Søknader etter særordningene¹ har stabilisert seg på et lavt nivå og utgjør nå 20 % av alle søknader. Dette er samme andel som i 2014. Inngangen av søknader etter alminnelig ordning har vært relativt stabil de senere år, med unntak av en nedgang på 24 % fra 2013 til 2014. I 2015 har det vært en svak økning av nye søknader etter alminnelig ordning sammenlignet med 2014, noe som kan tyde på at søknadstallene er i ferd med å stabilisere seg.

Tabell 3.1 viser hvordan søknadene fordeler seg på de ulike ordningene i perioden 2014–2015, mens figur 3.1 viser hvordan søknadene fordeler seg på de ulike ordningene i perioden 2005–2015.

Tabell 3.1 Saker mottatt, fordelt etter rettferdsvederlagsordning

Søknader	2015		2014		2014–2015
	Innkomet	Andel	Innkomet	Andel	Endring
St. meld. nr. 44	26	5 %	16	4 %	+63 %
St. meld. nr. 24	72	15 %	70	16 %	+3 %
Alm. ordning	391	80 %	356	80 %	+10 %
Totalt	489	100 %	442	100 %	+11 %

¹ Disse er nærmere beskrevet innledningsvis.

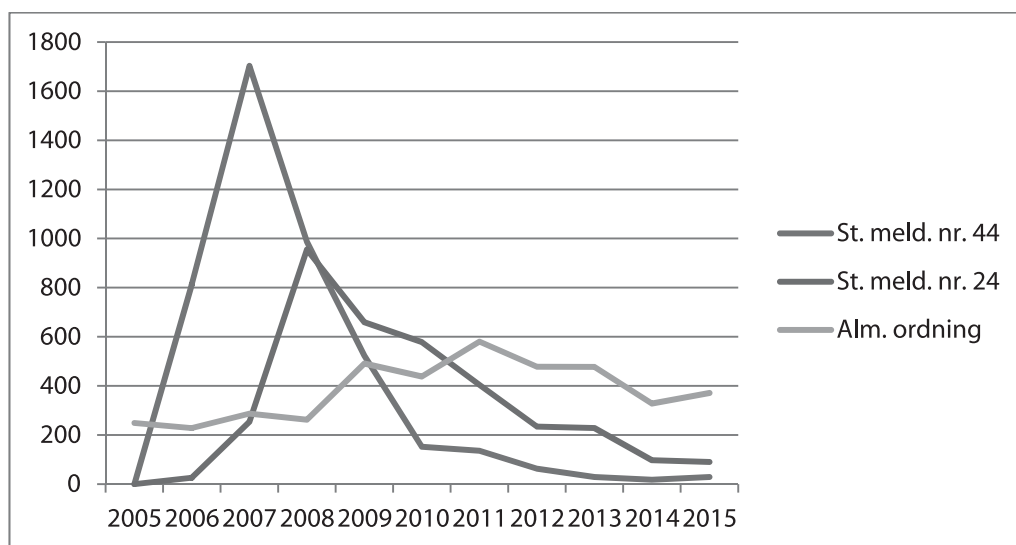
Figur 3.1 Søknader mottatt fordelt på de ulike rettferdsvederlagsordningene for perioden 2005–2015²

3.2 Behandlede saker

Det ble i 2015 avgjort 490 saker, som er en økning på 11 % fra 2014.

Figur 3.2 viser utviklingen i saksmengden som utvalget har behandlet i perioden 2005–2014. Oversikt over hvordan de behandlede sakene fordeler seg på rettferdsvederlagsordningene fremgår av tabell 3.2.

Figur 3.2 Utvikling – saker behandlet i perioden 2005–2015

Tabell 3.2 Behandlede saker fordelt på rettferdsvederlagsordning

Søknader	2015		2014		2014–2015
	Behandlet	Andel	Behandlet	Andel	Endring
St.meld. nr. 44	29	5 %	18	4 %	+61 %
St.meld. nr. 24	90	16 %	97	19 %	-7 %
Alm. ordning	371	65 %	328	64 %	+13 %
Totalt UR-beh.	490	85 %	443	87 %	+11 %
Avvist av SRF	84	15 %	70	14 %	+20 %
Tot. UR + SRF	574	≈100 %	513	≈100 %	+12 %

² St.meld. nr. 44 (2003–2004) omfatter krigsbarn, romanifolk/tatere, samer og kvener.

Det ble ferdigbehandlet 574 saker i 2015. Av disse ble 490 avgjort av utvalget. De fleste søknadsgrunnlag gjelder svikt i barnevernstjenesten og mangler ved skolegang.

Utvalget behandlet også 6 omgjøringsbegjæringer.

3.3 Sakenes utfall

Det ble innvilget rettferdsvederlag i 52 % av sakene som ble avgjort i 2015. Dette er på nivå med 2014, da 51 % av sakene ble innvilget.

3.4 Avvisninger

Det er ikke klageadgang til Stortinget over utvalgets vedtak, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999), jf. Innst. S. nr. 4 (1999–2000). Utvalgsbehandling av omgjøringsbegjæringer forutsetter at det fremlegges nye opplysninger som kan være av betydning for resultatet i saken. Statens sivilrettsforvaltning har fullmakt til å avvise omgjøringsbegjæringer hvor dette ikke er tilfellet, og i 2015 ble 24 omgjøringsbegjæringer avvist med hjemmel i denne fullmakten.

Statens sivilrettsforvaltning har også fullmakt til å avvise saker som av ulike årsaker ikke anses omfattet av rettferdsvederlagsordningen, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999), jf. Innst. S. nr. 4 (1999–2000). Med hjemmel i denne fullmakten ble det i 2015 avvist 84 søknader fra behandling i utvalget. I tillegg ble enkeltgrunnlag avvist fra realitetsbehandling, mens saken for øvrig ble tatt til videre behandling. De fleste avviste søknadsgrunnlag gjelder vanskelige oppvekstforhold, herunder mobbing, og straffbare forhold som faller inn under voldsoffererstatningsordningen.

Tabell 3.8 Restanser i de mest sentrale faginstansene

	Søknader fra 2013	Søknader fra 2014	Søknader fra 2015	Restanse 2015	Restanse 2014
Bufdir	1	18	211	230	332
Udir	–	10	167	177	207
H-dir	–	16	39	55	47
Totalt	1	44	417	462	586

3.8 Saksbehandlingstid

Den totale gjennomsnittlige saksbehandlingstiden har gått ned de senere årene. Fra 2014 til 2015 har den imidlertid økt fra 16 til 17 måneder. Dette skyldes tekniske problemer med saksbehandlingssystemet, som har ført til at enkelte ferdig utredede saker fra faginstansene har blitt mottatt vesentlig forsinket hos Statens sivilrettsforvaltning.

I saker hvor utredningen foretas av ekstern faginstans, er samlet saksbehandlingstid hos Statens sivil-

3.5 Avsluttet uten vedtak

Rettferdsvederlag kan som hovedregel bare tilkjennes den som selv har kommet i en særlig uheldig stilling. Hvis søkeren dør før saken er avgjort av utvalget, skal søknaden anses som bortfalt, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999) side 2. Det ble i 2015 avsluttet 4 saker på dette grunnlag.

3.6 Utbetalt vederlag i 2015

Det ble i 2015 utbetalt kr 30,7 millioner i rettferdsvederlag fra staten. Dette er på nivå med 2014, da det ble utbetalt 30,4 millioner.

3.7 Restanse

Ved årsskiftet 2014–2015 var det totalt 587 saker i restanse. Dette er en nedgang fra 682 saker året før. Disse sakene var enten under utredning i faginstans, under utredning i Statens sivilrettsforvaltning som eneste faginstans, eller ferdigstilt for utvalgsbehandling. I tillegg var 7 omgjøringsbegjæringer i restanse. Flertallet av restansesakene ble mottatt i løpet av 2015, jf. tabell 3.6.

Tabell 3.7 Restanse fordelt på alder

	2015	2014	2013	2012
Restanseandel	67 %	29 %	4 %	<1 %

En søknad om rettferdsvederlag omhandler regelmessig flere grunnlag, slik at én sak ofte er under utredning i flere faginstanser. Ved årsskiftet var totalt 462 forhold under utredning i de mest sentrale faginstansene.

rettsforvaltning innenfor to måneder. Når Statens sivilrettsforvaltning har ferdigstilt saken, tar det i underkant av to måneder før saken behandles av utvalget.

Når en sak utredes i andre faginstanser, er målsettingen at saksbehandlingstiden i faginstans ikke skal overskride 12 måneder. I 2015 har Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet opplyst om en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 14 måneder, Utdanningsdirektoratet 12 måneder og Helsedirektoratet 8 måneder.

4. Utvikling 2016

Etter flere års nedgang har det i 2015 vært en ubetydelig økning i antall mottatte og behandlede saker. Det er nærliggende å tolke utviklingen som et tegn på stabilisering. Det forventes derfor at tallene for 2016

vil holde seg på nivå med resultatene som er presentert for 2015.

Ledelsen i Stortingets utvalg for rettsferdsvederlag vil også i 2016 delta i samarbeidet med sekretariat og faginstanser for å bidra til en god, rasjonell og enhetlig behandling av sakene.

Oslo, 7. mars 2016

Øyvind Hoel

leder av utvalget

